वियुक्ता इह लोके जयं प्राप्य स्वर्गमपि जितवन्तः। तथान्योऽपि लोकद्वयं जयति॥

मन्त्रविशेषस्य यज्ञसम्बन्धं विधत्ते। "षड्होत्रा प्रायणीयमासादयति। अमुष्मै वै लोकाय षड्होता। घ्नन्ति खलु वा एतत् सोमम्। यदभिषुण्वन्ति [१]। ऋजुधैवैनममुं लोकं गमयति। चतुर्होत्रातिथ्यम्। यज्ञो वै चतुर्होता। यज्ञ एवात्मन्धत्ते। पञ्चहोत्रा पशुमुपसादयति। सुवर्ग्यो वै पञ्चहोता। यजमानः पशुः। यजमानमेव सुवर्गं लोकं गमयति। ग्रहान् गृहीत्वा सप्तहोतारं जुहोति। इन्द्रियं वै सप्तहोता [२]। इन्द्रियमेवात्मन्धत्ते" इति। प्रायणीयायामिष्टौ यद्धविस्तत्सूर्यं ते चक्षुरितिमन्त्रेण वेद्यामासाद्य अयं षड्होत्रमन्त्रः स्वर्गार्थं प्रवृत्तः तत्कथमिति तदुच्यते। सोमाभिषवरूपं शब्दनं यत्कृतं तत्प्रत्यवायं परिहृत्य ऋजुधैव नरकलोकरूपं वक्रमार्गं परित्यज्यैनं यजमानं ऋजुनैव मार्गेण प्रापयति। आतिथ्येष्टौ यद्धविस्तत्पृथिवी होतेत्यनेन चतुर्होत्रमन्त्रेण वेद्यामासादयेत्। तस्य मन्त्रस्य पशुहेतुत्वात् स्वात्मनि यज्ञः सम्पादयति। अग्नीषोमीयपशोर्यद्धविस्तदग्निर्होतेत्यनेन पञ्चहोत्रमन्त्रेण वेद्यामुपसादयेत्। तस्य स्वमन्त्रस्य स्वर्गसाधनत्वात् पशोश्च यजमाननिष्क्रयणार्थत्वात् यजमानं स्वर्गं प्रापयति। ऐन्द्रवायवादिग्रहग्रहणादूर्ध्वं महाहविर्होतेत्यनेन सप्तहोत्रमन्त्रेण जुहुयात्। तस्येन्द्रियसाधनत्वात् इन्द्रियं स्वस्मिन् सम्पादयति॥

सवनेषु होत्रमन्त्रप्रयोगं विधत्ते। "यो वै चतुर्होत्रननु-